

ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тези доповідей
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(9–10 травня 2024 року, м. Львів)

За загальною редакцією
Наталії ПАВЛЕНЧИК

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2024

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Юрій Турянський

доктор економічних наук, професор

Львівський торговельно-економічний університет (Україна)

Ірена Свидрук

доктор економічних наук, професор

Львівський торговельно-економічний університет (Україна)

Туристична галузь України є важливим складником соціально-економічного розвитку держави. Вона представлена широкою мережею туристичної індустрії, в якій працюють підприємства тимчасового розміщення, заклади ресторанного господарства, підприємства з надання послуг розважального, пізнавального, ділового, оздоровчого, спортивного й інших форм туризму.

В Україні у 2020 р. міжнародні доходи від туризму свідчили про стійку тенденцію до зменшення (від 4,7 млн дол. США у 2010 р. до 687 млн дол. США у 2020 р.). Оскільки зменшення показників було зумовлено ковідними обмеженнями, така ситуація простежується за всіма ключовими показниками міжнародного туризму (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка показників міжнародного туризму в Україні у 2015–2020 рр.

Показники	2015	2018	2019	2020	2020/ 2015,%	2020/ 2019,%
Кількість відправлень (млн)	23,3	28,0	29,3	11,3	48,5	38,6
Доходи у поточних цінах (млн дол. США)	1662	2269	2595	687	41,3	26,5
Доходи від пасажирських перевезень (млн дол. США)	580	824	975	313	54,0	32,1
Надходження (млн дол. США)	1662	2269	2595	687	41,3	26,5
Витрати (% від загального імпорту)	10,8	11,7	11,7	7,6	70,4	65,0

Витрати на перевезення (млн дол. США)	307	388	390	132	43,0	33,8
Витрати на покупки (млн дол. США)	5101	7899	8517	4691	92,0	55,1
Міжнародні туристичні витрати (млн дол. США)	5408	8287	8907	4823	89,2	54,1

Джерело: розраховано за [5].

На жаль, починаючи від 2014 р. туристична галузь України на міжнародному туристичному ринку зазнає системних втрат. Через анексію АР Крим і військові дії в окремих районах Донецької і Луганської областей було втрачено значну частину туристичних потоків, відбулася їх переорієнтація. Стабільність розвитку інших регіонів порушила 2020 року пандемія, через яку було введено значні обмеження в роботі підприємств туристичної галузі й дотичних до неї. Попри це, до початку повномасштабного вторгнення росії, Україна все ще залишалася туристично привабливим регіоном. У 2019 р. Україну відвідали громадяни не лише з прикордонних країн, але і зросла кількість туристів, які приїхали здалеку. Зокрема, туристичні потоки з Великої Британії перевищили рівень попереднього року на 47,3%, з Китаю – на 38,8%, з Литви – на 23,4%, з Ізраїлю – на 21,7%. У 2020 р. спостерігалось зростання показників внутрішнього туризму. Популярними туристичними регіонами були Одеська, Миколаївська і Херсонська області та Карпати. Проте, через недостатню якість туристичних продуктів й зростання цін, активізація галузі у 2021 р. не відбулося.

Повномасштабне вторгнення у 2022 році зупинило розвиток української туристичної галузі. Відбулося різке скорочення потоків в'їзного туризму, а заклади тимчасового розміщення надавали притулок біженцям. Коли частина з них отримала тимчасовий притулок в інших країнах або мала змогу повернутися в місця постійного проживання, підприємства готельного комплексу західних і центральних областей отримали можливість надавати послуги гостинності, що допомогло оживити принаймні внутрішній туризм. За таких умов західні області України сформували основний туристичний напрям України періоду війни. Частково відновився і сектор виїзного туризму. Водночас туристичні оператори були завантажені роботою з виїзного туризму лише на 15–35% (в залежності від регіону) відносно попереднього року.

Загалом до кінця першого року війни відновлення галузі становило близько 50% від рівня 2021 р. Водночас до України з туристичною метою у 2022 р. приїхало на 85–90% менше іноземних туристів, аніж у попередньому, що

призвело до падіння дохідності туристичної галузі України на 70–80% [2]. У 2022 році обсяг податкових надходжень до бюджету від туристичної діяльності скоротився на 31%, а обсяги туристичного збору зменшилися на 24%. Зростання туристичного збору натомість відбулося в областях, віддалених від лінії бойового зіткнення, що говорить про високу еластичність національного туристичного ринку, який може працювати навіть в умовах війни.

У 2023 р. ситуація продовжувала погіршуватися. Рівень зменшення податкових надходжень за перші три місяці становив 29% відносно аналогічного періоду 2022 р. (–39% до 2021 р.), кількість туристичних підприємств продовжувала скорочуватися. Україна залишається територією з високим ступенем небезпеки туристичних подорожей, доходи більшості українців продовжують скорочуватися, виїзд за межі країни для чоловіків призовного віку заборонений, повітряний простір закритий для цивільної авіації, отож станом на кінець 2023 р. розвиток в'їзного туризму залишається утрудненим. Очевидно, в умовах війни проблема просування національного туристичного продукту на зовнішні ринки не може бути розв'язаною.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України.
URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Державне агентство розвитку туризму.
URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
3. Деякі питання збереження української частини природного об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи» та сталого розвитку прилеглих до нього територій: розпорядження Кабінету Міністрів України № 892-р від 21.10.2018.
4. Представництво України при Європейському Союзі. *Регіональне співробітництво*. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobitnictvo/regionalne-spivrobitnictvo>.
5. KNOEMA. Metadata To Structured And Unstructured Data.
URL: <https://knoema.net/datahub-catalog/>.